
ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ БІЖЕНЦЯ В УКРАЇНІ

Новик Віталій Алікович,
*курсант 2- курсу Навчально-наукового інституту
підготовки кадрів громадської безпеки та психологічної служби
Київського національного університету внутрішніх справ*

Незадовільний стан економіки і нестабільний соціально-політичний лад окремих країн призвели до активізації міграційних процесів серед населення планети. Сучасна міграція поряд із позитивними тенденціями має і негативні: мігрантами стають особи, які змушені залишати свої країни через

громадянські війни, соціально-політичну нестабільність, дискримінацію тощо.

Проблеми, пов'язані з біженцями, актуальні і для України. Її географічне положення сприяє створенню основних маршрутів незаконного переміщення мігрантів у Західну і Центральну Європу. В свою чергу, також наявні внутрішні проблеми (суспільно-політичні, економічні тощо), які створюють додаткові труднощі в забезпеченні захисту біженців. Це вимагає вдосконалення вітчизняного законодавства та правозастосовної діяльності уповноважених органів щодо повноцінної реалізації адміністративно-правового статусу біженців та його відповідності міжнародним стандартам і сучасному змісту міграційних правовідносин.

Узагальнюючі наукові джерела та підсумовуючі експертні висновки УВКБ ООН, ми дістали можливість визначити найбільш актуальні проблеми в забезпеченні адміністративно-правового статусу біженця.

- Певна некомпетентність посадових осіб органів виконавчої влади. Так, не всі прикордонники знають, де в їхній області знаходиться міграційна служба. Офіцери, які займаються дізнанням знають, але контролери в пунктах пропуску чи представники органів внутрішніх справ не завжди обізнані із власними обов'язками направляти законно прибуваючих біженців до органів міграційної служби. Хоча з 2001 року це саме так за Законом України “Про біженців” (ст. 8 і 9) [1].

- Біженці, які проходили співбесіди та отримували довідки органів міграційної служби, тим не менш мають проблему із розміщенням та реєстрацією в органах внутрішніх справ. За Законом України „Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні”[2] іноземці та особи без громадянства мають реєструватись за місцем перебування/ проживання. Однак в місті Києві реєстрація біженців відбувається виключно в міському управлінні ГРФО, а не в районних відділах за місцем перебування/ проживання;

- Через відсутність Закону „Про безоплатну правову допомогу” юристам недержавних організацій не надається доступ до процедур співбесід з біженцями в органах міграційної служби, а відтак, у їх клієнтів немає можливості бути належним чином представленими під час процедур визначення їх статусу в державних органах та судах;

- Процедура розгляду заяв про надання статусу біженця може тривати до 6 місяців, але у випадку судового оскарження негативного рішення органів виконавчої влади, процедура може тривати роками. Проблемним є відсутність правових підстав перебування в пункті тимчасового перебування біженців протягом процедури оскарження негативних рішень. В більшості випадків, скаржники мають самостійно орендувати житло протягом цього періоду;

- Окрема проблема – це захист інформації про шукачів притулку під час встановлення їх осіб органами МВС та СБУ та виявлення серед них осіб, яким статус біженця не надається. Не секрет, що люди, які перетинають кордон нелегально, діють за інструкціями своїх перевізників. Це одна з причин чому ці люди не завжди надають правдиву інформацію державним органам після їх затримання. В той же час, практика перевірок заявників на статус біженця правоохоронними органами України через правоохоронців країн походження біженців, наражає на небезпеку їх родичів та близьких, що можуть там залишатися. Звідси ми маємо ситуації, коли біженці бояться говорити всю правду, навіть якщо вони знають мову - бо немає гарантії забезпечення конфіденційності інформації.

- Програма адаптації біженців в Україні не працює, оскільки створення відповідних центрів потребує суттєвих бюджетних асигнувань. Невміння з боку державних органів звертатись та отримувати гранти ЄС, які б вирішували такі проблеми, ускладнює ситуацію.

Існує нагальна необхідність створення єдиної національної міграційної політики та створення єдиного органу, відповідального за її впровадження.

Для забезпечення дотримання прав шукачів притулку необхідно реалізувати такі організаційно-правові заходи:

1. Установлення чіткого строку інформування шукача притулку про відмову в прийнятті документів до розгляду чи в оформленні документів про надання статусу біженця для того, щоб заявник отримував інформацію про відмову вчасно та мав змогу її оскаржити.

2. Чітке зазначення в Законі «Про біженців» та інших дотичних законах права шукачів притулку на тимчасове працевлаштування.

3. Введення дієвого механізму соціальної адаптації біженців, надання їм можливості вивчати державну мову, проходити перекваліфікацію. Призначити відповідальний за це орган державної влади та внести відповідні зміни до державного бюджету.

4. Установлення розміру матеріальної допомоги шукачам притулку, внесення відповідної статті до державного бюджету. Така матеріальна допомога повинна виплачуватися щомісяця.

5) Визначення зобов'язання держави забезпечувати шукачів притулку тимчасовим соціальним житлом. Установлення строків та порядку надання такого житла.

6. Внесення змін до Закону України «Про біженців» щодо терміну «притулок» якого в цьому законі не зазначено.

7. Налагодження міжвідомчої взаємодії Державної прикордонної служби, прокуратури, МВС та СБУ щодо ефективного виконання положень Закону України «Про біженців» та забезпечення уваги правам біженців.

Таким чином, для повноцінної інтеграції України в європейський та світовий простір необхідно, в тому числі, забезпечити захист прав біженців та реалізувати цілий комплекс організаційних, правових, економічних заходів, спрямованих на безумовну реалізацію адміністративно-правового статусу біженців в Україні.

Список використаних джерел:

1. Закон України “Про біженців” // Відомості Верховної Ради України. — 2001. — № 47. — Ст. 250.

2. Закон України ”Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні”// Відомості Верховної Ради України – 2004. – N 15 – ст.232.

Науковий керівник - Феценко Л.О., доцент кафедри громадської безпеки ННІПКГБПС КНУВС, кандидат юридичних наук